

РЕШЕНИЕ

№ 1251

гр. София, 09.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 14-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на двадесет и четвърти октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Ася Събева

Членове: Кристина Филипова
Даниела Христова

при участието на секретаря Мария Г. Паскова
като разгледа докладваното от Ася Събева Въззивно гражданско дело № 20231000501113 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК.

С решение № 260215/31.01.2022г., постановено по гр.д.№ 14690/2019г, **по описа на СГС, ГО, 4 състав** е отхвърлен изцяло осъдителен иск с правно основание чл.485 ал.3 ТЗ, а в условие на евентуалност по чл.534 ТЗ, предявен от „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД срещу П. В. А.А, за заплащане на сумата от 50 000 /петдесет хиляди/лв. частичен от общо платените 100 000 /сто хиляди/лв., съставляваща платената от ищеца в качеството му на задължено лице - авалист, сума по Запис на заповед от 20.07.2007г. за сумата от общо 648 173.00 /шестотин четирдесет и осем хиляди сто седемдесет и три/евро, с издател „Линеа стар“ ЕООД, в полза на „Сибанк“ ЕАД, авалиран от „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД, ЕИК 130155477, Г. Г. М. и П. В. А., както и за сумата 2225.11 /две хиляди двеста двадесет и пет, 0.11/лв., представляваща обезщетение за забава върху главницата считано от 16.08.2019г. до 05.11.2019г., от които: върху сумата от 27 600 /двадесет и седем хиляди и шестотин/лв., за периода от 16.08.2019г. до 07.11.2019г. лихва в размер на 636.33 /шестотин тридесет и шест, 0.33/лв. и върху сумата от 72400.00 /седемдесет и две хиляди и четиристотин/лв., за периода от 20.08.2019г. до 07.11.2019г. лихва в размер на 1588.78 /хиляда и петстотин осемдесет и осем, 0.78/лв., ведно със законата лихва върху главницата, считано от датата на предявяване на иска - 08.11.2019г., до окончателното и изплащане, като неоснователни.

Със същото решение са присъдени разноски, като „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД, е осъдена да плати на П. В. А., сумата 3000 /три хиляди/лв., представляваща сторените в

производството пред СГС съдебни разноси.

В срока по чл.259 ГПК срещу решението е депозирана въззивна жалба от ищеца по делото.

Жалбоподателят-ищец „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД, оспорва решението изцяло. Посочва, че съгласно чл. 485, ал. 3 ТЗ поръчителят, който е платил менителницата, встъпва в правата по нея срещу лицето, за което е поръчителствал, и срещу всички, които отговарят към това лице по менителницата. Видно от събраните по делото данни, именно такова е и отношението между ищеца и ответника - авалистът „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД, от една страна, е встъпил в правата срещу П. В. М. (понастоящем А.), от друга страна. Въпреки това СГС е приел, че между страните съществуваща солидарна отговорност по процесния запис на заповед, свързана и с договор за кредит, по който договор е издаден с гаранционна цел процесният менителничен ефект, авалиран от ищеца. Менителничното вземане и вземането по цитирания договор касаят едно и също имуществено благо - сумата от 648 173 евро. Ето защо е приел, че солидарната отговорност между ищеца и ответника по смисъла на чл. 121 ЗЗД, така както е уговорена в договора за кредит, обуславя равни по размер задължения за плащане, като всеки от солидарните длъжници, който е изпълнил повече от своята част, има право да търси разликата от останалите съдължници, по арг. от чл. 127, ал.1 и ал.2 ЗЗД. С други думи, 1/4 се равнява на сумата от 162 043.25 евро. Неправилно е възприел, че плащането по приетото по делото Споразумение от 05.08.2019 г., извършено от тяхна страна в полза на кредитора в размер на 100 000 лева (27 600 лв. на 16.08.2019 г. и 72 400 лв. на 20.08.2019г.) е част от припадащата се 1/4 от общия дълг по ефекта, тъй като с тази сума е извършено пълно погасяване на дълга, доколкото „ОББ“ АД е приела да не претендира остатъка от сумите по записа на заповед.

Твърди, че с тези общо 100 000 лева на практика е погасил целия остатък от дълга, с което се намалява и припадащата се част за всеки от солидарните длъжници, съгласно чл.124, ал.2 ЗЗД. В този смисъл, предвид пълното погасяване на дълга от страна на ищеца-авалист по записа, всички други солидарни длъжници стават задължени към него за сума, равна на припадащата се част от дълга, изчислена по правилата на чл.127 ал.1 ЗЗД. Следователно, съгласно приетите в първоинстанционното производство доказателства, от момента на извършеното плащане, ищецът е встъпил изцяло в правата по менителницата за платената сума в размер на 100 000 лева (27 600 лв. на 16.08.2019 г. и 72 400 лв. на 20.08.2019 г.), вкл. срещу П. В. М. (понастоящем А.), с което и главният иск е безспорно доказан. Намира, че правилата на ТЗ са специални по отношение тези на ЗЗД. Затова и независимо от връзката между кредитното правоотношение и обезпечаващото го менителнично такова, приоритет следва да се даде на второто и специалната правна уредба на свързаните с менителничното право искове. Следователно приложими са правилата на чл. 485, ал. 3 ТЗ, а не тези на чл.127 ЗЗД, доколкото ТЗ в тази си част без съмнение е специалният. Именно разпоредбата на чл.485 ал.3 ТЗ постановява, че менителничният поръчител, който е платил менителницата, встъпва в правата по нея срещу лицето, за което е поръчителствал, и срещу всички, които отговарят към това лице по менителницата, а не -

както е в случая на общата солидарна отговорност по ЗЗД, в която всеки солидарен длъжник отговаря за равна част от дълга във вътрешните отношения на длъжниците. Претендира разноски.

Въззиваемата страна П. В. А.А оспорва жалбата и моли съда да потвърди решението като правилно и законосъобразно. Твърди, че процесният Запис на заповед за сумата от 648 173 евро служи като обезпечение на каузалните правоотношения между „ОББ“ АД (кредитодател) и „Линеа Стар“ ЕООД (кредитополучател), както и „Архидея България“ ООД, П. А. и Г. М., в качеството им на съдлъжници по Договор за кредит MS07-S0085/13.08.2007г. и Договор за кредит MS08-00013/15.02.2008г. т.е. менителничното вземане и вземането по каузалното правоотношение касаят едно и също имуществено благо. По делото е установена уговорената в договора солидарна отговорност между съдлъжниците - „Архидея България“ ООД и П. А., което обуславя равни по размер задължения за плащане. С плащането на общо 100 000 лева „Архидея България“ ООД е погасил част от приспадащата му се част от общото парично задължение по договора за кредит, с която и посредством допълнително Споразумение с кредитора „ОББ“ АД е постигната уговорка за окончателно уреждане единствено на техните облигационни отношения. Следователно със сключването на Споразумението от 05.08.2019г. и заплащането на сумата от 100 000 лева в полза на кредитора „ОББ“ АД, **последният се е отказал от претенции върху остатъка от задълженията по записа на заповед само срещу този авалист - „Архидея България“ ООД. Това Споразумение обаче касае изключително и само уреждането на отношенията между „Архидея България“ ООД и „ОББ“ АД, то не се ползва с правен ефект на новиране или погасяване на цялото задължение по менителничния ефект спрямо другите длъжници по него.** Изявление от страна на кредитора ОББ АД и поемател по процесния запис на заповед в смисъл, че се отказва да претендира остатъка от сумите по въпросния менителничен ефект липсва. Точно обратното, видно от съдържанието на Споразумението от 05.08.2019г. кредиторът „ОББ“ АД изрично е запазил правото си да търси плащане и да изпълнява по предвидения в закона ред срещу останалите задължени лица по записа на заповед (т.7 от Споразумението). Фактът, че очевидно „ОББ“ АД урежда отделно и самостоятелно отношенията си с длъжниците по Договор за кредит MS07-S0085/13.08.2007г. и Договор за кредит MS08-00013/15.02.2008г. които са същевременно и авалисти по процесния Запис на заповед се установява и от останалите доказателства по делото, в частност Споразумение от 26.07.2018г. и платежно нареждане от същата дата за сумата от 54 824 лева в полза на „ОББ“ АД, с което П. А. е погасила нейната част от кредитното задължение. Затова твърди, че Архидея България“ ООД не разполага с правото да търси възстановяване на платеното, а доколкото не е установено менителничният иск да е погасен по давност (прескрибиран), то не е следвало да се разглежда евентуалният иск по чл.534, ал.1 ТЗ, чийто елементи от фактическия състав не са налице в случая. Претендира разноски.

Софийски апелативен съд, действащ като въззивна инстанция, след като разглежда жалбите и обсъди събраните доказателства, приема за установено следното от

фактическа и правна страна:

Първоинстанционният съд е бил сезиран с иск с правно основание чл. 458, ал. 3, вр. чл. 507 ТЗ, а в условие на евентуалност – чл. 534 ТЗ.

Ищецът „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД е предявил срещу П. В. А.А, осъдителен иск за присъждане на сумата 50 000 лв. Частичен иск от общо дължимите 100 000лв., съставляваща платена от ищеца в качеството му на авалист сума по Запис на заповед от 20.07.2007г. за сумата от общо 648 173.00евро, с издател „Линеа стар“ ЕООД, в полза на „Сибанк“ ЕАД, авалиран от „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД, Г. Г. М. и П. В. А., както и сумата 2225.11лв., представляваща обезщетение за забава върху главницата, считано от 16.08.2019г. до 05.11.2019г., от които: върху сумата от 27 6000лв., за периода от 16.08.2019г. до 07.11.2019г. лихва в размер на 636.33лв. и върху сумата от 72400лв., за периода от 20.08.2019г. до 07.11.2019г. лихва в размер на 1588.78лв., на основание чл. 458, ал. 3, вр. чл. 507 ТЗ. В условие на евентуалност, ако се приеме, че менителничният иск е погасен по давност /прескрибиран/, претендира същите суми, като обезщетение за вреди претърпени поради невъзможността да реализира менителничните си имуществени права, с които суми ответницата се е обогатила за негова сметка, спестявайки си разходи, на основание чл. 534 ТЗ.

Ищецът твърди, че на 20.07.2007г. „Линеа стар“ ЕООД издал Запис на заповед в полза на „Сибанк“ ЕАД - преобразувано чрез вливане в „ОББ“ АД, авалиран от „Ирида МС“ ООД - към момента с наименование „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД, Г. Г. М. и ответницата П. В. М. - понастоящем А., за сумата от 648173 евро. Твърди, че с нотариална покана, връчена на 09.01.2018г. Записът от 20.07.2007г. е предявен на „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД. Между „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД и „ОББ“ АД е постигнато Споразумение от 05.08.2019г., по силата на което „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД платило в полза на кредитора „ОББ“ АД сумата 100 000лв., а банката се отказала от претенции върху остатъка от задълженията по запис на заповед от авалиста, като по този начин отношенията между двамата са окончателно уредени. Сумата 100 000лв. е платена на две части: на 16.08.2019г. - 27600лв и на 20.08.2019г. - 72400лв., като плащането е отразено върху самата ценна книга. Твърди, че от момента на плащането те са встъпили в правата по запис на заповед срещу лицето, за което са поръчителствали и срещу всички, които отговарят към това лице по ценната книга т.е. срещу „Линеа стар“ ЕООД, Г. Г. М. и П. В. М. - понастоящем А., до размера на платената сума т.е. 100 000 лв. Съгласно чл. 507 ТЗ може да иска като лице, платило менителницата солидарно от задължените преди него лица, сумата която е платил, ведно със законната лихва. В евентуалност, ако се приеме, че правата му са погасени по давност, претендира присъждане на исковите суми - главница и обезщетение за забава, като обезщетение за вреди претърпени поради невъзможността да реализира менителничните си имуществени права, с които суми ответницата се е обогатила за негова сметка, спестявайки си разходи, на основание чл. 534 ТЗ.

Ответницата П. В. А.А не оспорва, че на 20.07.2007г. „Линеа стар“ ЕООД издало Запис на заповед в полза на „ОББ“ АД, авалиран от „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД, Г. Г. М. и П. В.

А., за сумата 648173 евро. Не оспорва, че с нотариална покана връчена на 09.01.2018г., Запис на заповед от 20.07.2007г. бил предявен на „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД, като след постигнато споразумение от 05.08.2019г. „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД платило в полза на кредитора „ОББ“ АД сумата 100000лв., на две части: на 16.08.2019г. - 27600лв и на 20.08.2019г. - 72400лв., като плащането е отразено върху самата ценна книга. **Възразява, че процесният запис на заповед е издаден като обезпечение по договор за кредит сключен между „ОББ“ АД, „Линеа стар“ ЕООД като кредитополучател и „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД, Г. Г. М. и П. В. А., като съдлъжници - солидарно отговорни за дълга.** Солидарната отговорност предполага, че всеки от длъжниците отговаря за % от общият размер на дълга. За да се приеме, че ответникът се явява имуществено отговорен да плати на ищеца погасената част от същия, солидарният длъжник следва да е платил повече от своята част. Възразява, че не дължи плащане в полза на ищеца, т.к. на 25.10.2011г. Запис на заповед от 20.07.2007г. е бил предявен за плащане, от която дата съгласно чл. 486, ал. 1, т. 1 ТЗ, вр. с чл. 487, ал. 1, предл. 3 ТЗ, по отношения нея настъпил падежът на задължението, за което поръчителства по менителничният ефект. През 2018г. поемателят по Запис на заповед от 20.07.2007г., а именно „ОББ“ АД насочило паричните си претенции срещу ответницата, като авалист, като иницирал срещу нея изпълнително производство и насочил изпълнението към личното ѝ имущество. Последвало Споразумение между нея и „ОББ“ АД, по силата на което тя превела на банката, като кредитор сума в размер на 54824лв., с основание - погасяване на кредитно задължение по Договори от 15.02.2008г. и 13.08.2007г. Евентуално счита, че дори да е основателна претенцията е погасена по давност. Оспорва предявеният в евентуалност иск с възразението, че след плащането от страна на ищеца на сумата 100000лв. за погасяване на дълга по записа на заповед не е налице неоснователно обогатяване на ответницата, а само на платеща по заповедта и кредитополучател, т.к. платената от ищеца сума е за погасяване на дълга му по договора за кредит с банката. Счита, че не дължи, тъй като вече е платила в полза на кредитора припадащата ѝ се част от дълга - 54824лв., а ищецът не е приносител на ценната книга към момента на нейното прескрибиране .

От фактическа страна се установява, че на 20.07.2007г. „Линеа стар“ ЕООД издава Запис на заповед в полза на „Сибанк“ ЕАД - преобразувано чрез вливане в „ОББ“ АД, авалиран от „Ирида МС“ ООД /сегашно наименование „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД/, Г. Г. М. и П. В. М. /понастоящем А./, за сумата от общо 648 173 евро. Този запис на заповед може да бъде предявен в срок от 11 г., считано от датата на издаването му т.е. считано от 20.07.2007г. до 20.07.2018г. На обратната страна на записа е вписано: „Предявен на П. В. А. на 25.10.2011г.“, „Предявен на Г. Г. М. на 04.04.2011г.“.

Безспорно е, че Записът от 20.07.2007г. служи като обезпечение на каузалните правоотношения между „ОББ“ АД и „Линеа стар“ ЕООД като кредитополучател по Договор за кредит от 15.02.2008г. и Договор за кредит от 13.08.2007г./л.106 и сл./ На 08.02.2010г. е сключен договор за встъпване в дълг по чл.101 ЗЗД /л.112/, по силата на който Г. Г. М. и П. В. М.- А., като съдлъжници – физически лица, встъпват солидарно

във всички задължения на Линея стар ООД по двата договора за кредит към банката.

С решение от 27.10.2021 г., постановено по т.д. № 1503/ 2021 г. по описа на СГС, ТО, VI-17 състав, по искане на ОББ АД е обявена неплатежоспособността на кредитополучателят „Линея стар“ ЕООД, открито е производство по несъстоятелност по отношение на него, обявено е в несъстоятелност и производството по делото е спряно на основание чл. 632, ал.1 ТЗ. Решението е вписано в ТР на 28.10.2021 г. Доколкото едногодишният срок по чл. 632, ал. 2 ТЗ, изтича на 28.10.2022 г., и не е постъпило искане за възобновяване на производството, на основание чл.632, ал.4 ТЗ производството по несъстоятелност е прекратено и е постановено **заличаване на „Линея стар“ ЕООД от търговския регистър, което заличаване е вписано на 17.11.2022г.**

Ищецът „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД /старо наименование „Ирида МС“ ООД/ не е страна по каузалното правоотношение /по двата договора за кредит/, а само е авалирал задължението по запис на заповед на 20.07.2007г. като е посочено, че П. М. е негов управител. При служебно извършена справка в ТР по партидата на това дружество ООД се установи, че считано от 01.12.1999г., когато е регистрирано за пръв път в СГС, ФО, и до настоящия момент негови управители т.е. представляващи са Т. и М. Г., заедно и поотделно, като няма данни /вписани в ТР/ изобщо някога П. М. да е била управител или съдружник в ищцовото дружество. В този смисъл поетото от последната задължение по процесния запис на заповед, като авалист, не е породило желаното действие по отношение на Ирида МС ООД /сега Архидея/. САС отчита факта, че дружеството не само не оспорва наличието на задължение по запис, но и е платило частично, с което валидира действието по реда на чл.293 ал.3 ТЗ. Следователно жалбоподателят е изпълнил едно чуждо задължение, без да оспорва валидността на действието на ответницата П. М., сега А.а.

С нотариална покана връчена на 09.01.2018г. Записът е предявен от ОББ АД на „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД. Впоследствие между „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД и „ОББ“ АД е сключено Споразумение от 05.08.2019г. по силата на което „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД плаща в полза на „ОББ“ АД сумата 100 000лв., а банката се отказва от претенции върху остатъка от задълженията по запис на заповед срещу този авалист - юридическо лице, като по този начин отношенията между двамата са окончателно уредени. Сумата 100 000лв. е платена на две части: на 16.08.2019г. - 27600лв и на 20.08.2019г. - 72400лв., като плащането е отразено върху самата ценна книга.

Преди това на 26.07.2018г.банката е сключила отделно Споразумение, по силата на което ответницата П. В. М.-А. също плаща в полза на „ОББ“ АД сумата 54 824лв., с основание погасяване на кредитно задължение по двата Договора за кредит от 15.02.2008г. и от 13.08.2007г. Плащането е видно от платежно нареждане от 26.07.2018г./л.52, том първи/, а като основание за превода е посочено съгласно споразумение от 23.07.2018г. по двата договора за кредит. Самото споразумение е представено на л.74. Видно от неговото съдържание основната цел на същото е отказ от продължаване на принудителното изпълнение, което вече е било предприето и отказ от исковете по чл.135 ЗЗД от страна на банката.

Няма ангажирани доказателства какви са вътрешните отношения между авалистите.

Няма новопредставени доказателства пред настоящата инстанция.

При така установената фактическа обстановка съдът намира следното от правна страна:

По силата на нормата на чл.513 ТЗ за запис на заповед се прилагат съответно, доколкото са съвместими с естеството му, разпоредбите за менителницата. С оглед на конкретно поставения правен въпрос, приложение намира разпоредбата на чл.513 ТЗ относно солидарната отговорност между издателя по запис на заповед и поръчителя, както и правото на приносителя да предяви исковете си срещу всички задължени лица заедно и поотделно, без да се съобразява с реда, по който са се задължили. При неплащане по ценната книга от прекия длъжник - издателя, поемателят /приносител на запис на заповед/ разполага с правото да реализира правата си по отношение на останалите задължени лица, включително спрямо авалиста. Отговорността на поръчителя спрямо поемателя е такава, каквато е отговорността на издателя по отношение на поемателя - чл.485 ал.1 ТЗ. Съгласно чл.485 ал.3 ТЗ поръчителят, който е платил менителницата, встъпва в правата по нея срещу лицето, за което е поръчителствал. ***В този смисъл издателят отговаря спрямо платилия по запис на заповед авалист в размер на платената сума по ценната книга.***

Съгласно решение № 320/17.06.10 г. по т.д. № 161/09 г. на ВКС, II т.о., постановено по реда на чл.290 ГПК, погасяването на правото на приносителя на запис на заповед на пряк иск по чл.531 ТЗ е онзи юридически факт, от който за последния възниква право на специалния субсидиарен иск за неоснователно обогатяване по чл.534 ТЗ срещу издателя на ефекта до размера на инкорпорираното в същия парично вземане, с което настъпилата в патримониума му вреда, довела до увеличаване на имуществото на платеща - издател, се съизмерява. В случая по настоящото дело е налице плащане от авалиста на поемателя, поради което е поставен и въпросът за обема на правата на авалиста срещу издателя на ефекта. Платилият авалист не се суброгира в правата на кредитора, а по правилата за лицата, спрямо които е реализирана регресната отговорност, разполага с обратен иск по чл.507 ТЗ срещу издателя. **Отговорността обхваща сумата, която е платил, законната лихва върху платената сума от деня на плащането, направените разноси и комисионна по чл.506 ал.1 т.4 ТЗ.**

За разлика от нормата на чл.143 ЗЗД, вменияваща задължение на поръчителя да уведоми длъжника за предявения срещу него иск, за да може да реализира регресните си права, то при менителничното поръчителство неуведомяването за неприемане или неплащане по чл.499 ал.5 ТЗ има за последица отговорност за вредите от неуведомяването, а не отпадане на права на поръчителя по обратния иск. В случай на плащане на поемател по запис на заповед от авалиста, последният разполага със самостоятелни права спрямо издателя на основание чл.485 ал.3 вр.чл.507 ТЗ.

По изложените съображения според практиката на ВКС, обективизирана в решение №

236 от 26.03.2015г. по т.д. № 4615/2013г., Т. К., I Т. О. НА ВКС, обемът на правата на платилия авалист срещу издателя на запис на заповед обхваща сумата, която е платил по запис на заповед /главница и законни лихви/, законната лихва върху платената сума от деня на плащането и направените разноси.

СГС е отхвърлил исковете, като е приел, че солидарната отговорност между страните по делото така, както е уговорена в договора за кредит, обуславя равни по размер задължения за плащане, като всеки от солидарните длъжници, който е изпълнил повече от своята част, има право да търси разликата от останалите съдължници /арг.чл. 127, ал.1 и ал.2 ЗЗД/. Следователно всеки от тях се явява солидарно задължен за плащане на 1/4 част от общата дължима сума по договора за кредит - 648 173 евро или за сумата 162 043.25 евро. Затова е направил извод, че плащането от страна на ищеца по издадения като обезпечение на договора за кредит запис на заповедта за сумата 100 000лв., /част от менителничното вземане в размер на 1/4 т.е. сумата 162 043.25евро/, не се явява платена без основание /на чуждо задължение/. Погасявайки част от припадащата му се част от общото парично задължение по двата договора за кредит, солидарният длъжник Архидея ООД според СГС не разполага с право да търси възстановяване на част от платеното от друг солидарен длъжник.

САС намира горните изводи за неправилни по следните съображения:

Първо - Ирида МС ООД /сега Архидея ООД/ не е страна по двата договора за кредит т.е. по каузалното правоотношение, а само по запис на заповед, в качеството си на авалист. Безспорно авалът притежава много по-голяма самостоятелност отколкото има поръчителството. Ако плати, авалистът не се суброгира в правата на кредитора, а придобива самостоятелни регресни права по ценната книга.

Второ - солидарната отговорност на регресните длъжници сочи известни отклонения от общия режим на солидарността по ЗЗД, които се уреждат със специални правила в ТЗ. Тъй като режимът на регресните задължения е императивен, солидарността не може да бъде изключена от страните. Солидарните задължения имат самостоятелен характер, но регресните са акцесорни. Изпълнилият авалист има регресни права както срещу лицето, чието изпълнение е обезпечил, така и срещу неговите предходници /по джирата ако има такива/. Относителното действие на солидарността при регресните задължения разкрива отклонения от общия режим на солидарността, визирана в ЗЗД. Вътрешните отношения на регресните длъжници се уреждат със специални норми, съгласно които след прекратяване на задължението на един от тях, солидарността се запазва, а всеки чието задължение е прекратено, се превръща в кредитор респ. всички предходни по веригата на джирата отговарят спрямо него солидарно. След като вземането на изпълнилият регресен длъжник **не се намалява с неговата част**, следва извод, че **той може да иска всичко, което е платил, заедно със законната лихва от датата на плащане и направените разноси** /под формата на претърпяна загуба, без пропуснати ползи/. В този смисъл А.Калайджиев Чекът в българското право, стр.267.

С оглед гореизложеното съдът намира, че за разлика от солидарните длъжници по ЗЗД,

всеки от които дължи по равно с останалите, при липса на изрични уговорки във вътрешните им отношения, платилият частично авалист може да иска от издателя на записа всичко, което е платил, още повече в процесната хипотеза - при положение, че той не е страна по каузалното правоотношение т.е. по двата договора за кредит.

С плащането на общо 100 000 лева „Архидея България“ ООД е погасила част от общото парично задължение по записа на заповед и посредством допълнително Споразумение с кредитора „ОББ“ АД е постигната уговорка за окончателно уреждане единствено на техните облигационни отношения. В този смисъл Споразумението от 05.08.2019г. и заплащането на сумата от 100 000 лв. в полза на кредитора „ОББ“ АД, при изричен отказ на банката от претенции върху остатъка от задълженията по записа на заповед, има правопогасяващо действие единствено спрямо този авалист - „Архидея България“ ООД. **Това Споразумение не се ползва с правен ефект на опрощаване или погасяване на цялото задължение по менителничния ефект спрямо останалите солидарни длъжници по него.** Видно от съдържанието на Споразумението от 05.08.2019г. кредиторът „ОББ“ АД изрично е запазил правото си да търси плащане и да изпълнява по предвидения в закона ред срещу останалите задължени лица по записа на заповед (т.7 от Споразумението). Фактът, че очевидно кредиторът „ОББ“ АД е уреждал отделно и самостоятелно отношенията си с длъжниците по двата Договора за кредит, които са същевременно и авалисти по процесния Запис на заповед, се доказва от Споразумение от 26.07.2018г. и платежно нареждане от същата дата за сумата от 54 824 лева, платена в полза на „ОББ“ АД, с което П. А. е погасила нейната част от кредитното задължение, а не по записа. Това обаче не може да се противопостави като правопогасяващо възражение спрямо ищеца, сега жалбоподател.

По предявения в условие на евентуалност иск за неоснователно обогатяване, при горния извод за основателност на главния иск, съдът не следва да се произнася, доколкото не се е сбъднало вътрешно-процесуалното условие за неговото разглеждане по същество. Само за прецизност по евентуалния иск за неоснователно менителнично обогатяване е налице задължителна практика на ВКС, формирана с постановеното по реда на чл. 274, ал. 3 от ГПК определение № 45/13.01.2014 г. по ч.т.д. № 2880/13 г. на ВКС, ТК, I т.о., както и решение № 77/14.08.2015 г. по т. д. № 1156/2014 г. на ВКС, ТК, I т. о., Съгласно посочените актове на ВКС, ТК, предявяването на запис на заповед, с падеж „на предявяване“ - / какъвто е и падежът с уговорен срок за предявяване за плащане по чл. 487, ал. 1 от ТЗ / - има за цел да установи падежа на задължението, а не да осигури съдействието на длъжника за плащането или единствено да го постави в забава. Такива последици има предявяването за плащане при изрично уговорен падеж, за които хипотези е относимо ТР № 1/2005 г. по тълк. дело № 1/2004 г. на ОСТК на ВКС - т. 3 /така решение № 132 по т.д. № 2316/2015 г. на I т.о. на ВКС /. Предявяването на запис на заповед с падеж „на предявяване“ е условие за настъпване изискуемостта на вземането спрямо всеки от солидарните длъжници - издател и авалист. Без значение е дали кредиторът би предприел първо принудително изпълнение спрямо издателя или съвместно с такова и против авалиста или би предприел директно само срещу авалиста / каквото право безспорно има, с оглед солидарния характер

на отговорността им /. Авалистът, аналогично на поръчителя / в този аспект липсва различие в уредбата на задълженията им - чл. 485, ал. 1 от ТЗ / отговаря както издателя, т.е. считано от момента на изискуемост на задължението, противопоставим на издателя, което не би могло да стане по друг начин освен при задължително предявяване менителничния ефект за плащане на издателя. Следователно, последното във всички случаи е необходимо условие за възникване изискуемостта на задължението и за авалиста. Предявяване на издателя, без предявяване на авалиста, предполага настъпила изискуемост на задължението по записа на заповед и за авалиста. Предявяването за плащане е от значение единствено за поставяне на платеца в забава.

В случая записът е предявен на авалиста на 09.01.2018г., но това е правно ирелевантно. Ето защо от значение е единствено дали записът е предявен на длъжника-издател, а това е направено спрямо П. В. А. на 25.10.2011г., а спрямо Г. Г. М. на 04.04.2011г.“.

Следователно давността не е изтекла, тъй като в записът на заповед е изрично посочено, че може да бъде предявен в срок от 11 г., считано от датата на издаването му т.е. считано от 20.07.2007г. до 20.07.2018г. вкл. т.е. по отношение на издателя на записа на заповед и авалистите, погасителната давност се регламентира с нормата на чл. 531, ал. 1 ТЗ, а не на чл. 531, ал. 2 ТЗ. Следователно, прекият менителничен иск на ОББ АД срещу издателя на записа се погасява с тригодишната давност от 25.10.2011г. по чл. 531, ал. 1 ТЗ, а едногодишната погасителна давност по чл.531 ал.2 ТЗ е неприложима спрямо него. Към момента, в който банката се е снабдила със заповед за изпълнение /03.02.2012г./ от СРС срещу солидарните длъжници и е предприето принудително изпълнение при ЧСИ Б., давността не е изтекла. Същото е било висящо към датата на частично плащане от страна на ищеца, сега жалбоподател, а споразумението е сключено именно с цел избягване на принудителното изпълнение.

Съгласно задължителната за съдилищата практика на ВКС, формирана с решение № 103 от 04.08.2016 г. по т.д. № 1588/2015 г. на ВКС, ТК, I т.о, кредитор по каузално правоотношение, обезпечено със запис на заповед, издаден от длъжника по каузалното правоотношение, не губи правото за удовлетворяване вземането си от авалиста по ефекта, в случай на прекратяване правосубектността на длъжника, със заличаването му като търговец. Предявяването на иск срещу авалиста, на основание записа на заповед, при знание на поемателя - кредитор за заличаването на длъжника, издател на ефекта, не съставлява „недобросъвестност“ или „ злоупотреба с право“, по смисъла на чл. 465 от ТЗ, предоставяща на авалиста право да противопостави валидно възражение срещу хонората, основано на последиците за вземането му, като кредитор по обезпеченото с ефекта каузално правоотношение, на основание чл. 739, ал. 2 от ТЗ. В същия смисъл и решение № 194 от 01.02.2018 г. по т.д. № 84/2017 г. на ВКС, ТК, II т.о, с което се приема, че предвид самостоятелния характер на менителничното поръчителство, обуславящ възможност за поемателя да упражни правата си по ефекта срещу солидарно задължените лица, задължението на авалиста не може да се счита за отпаднало или погасено нито с непредявяване на вземането в производството по несъстоятелност, основано на

менителничния документ, имащ единствено гаранционна функция, нито с последващото изгубване на правосубектността на издателя. **Тоест проведеното по отношение на Линея стар ООД производство несъстоятелност, приключило с неговото заличаване от търговския регистър, не е пречка за реализирането на отговорността на авалиста.**

Независимо от това доброволното изпълнение на менителничния ефект от авалистите, по отношение на които не е открито производството по несъстоятелност, винаги следва да се предхожда от предявяването на менителничния ефект от кредитора за плащане. С оглед на особеностите на записа на заповед като ценна книга, която циркулира в търговския оборот, задължените лица знаят на кого следва да платят едва след предявяването на записа на заповед за плащане. Съответно авалистът ще изпадне в забава и ще дължи законна лихва едва след като записът на заповед му бъде предявен за плащане. Началото на тригодишната погасителна давност за прекия менителничен иск обаче ще бъде датата на решението за обявяване на издателя в несъстоятелност, защото по силата на чл. 617, ал. 1 от ТЗ тази дата се счита за падеж на всички негови задължения.

С оглед гореизложеното и при несъвпадане изводите на първа и настоящата инстанции, решението следва да бъде отменено, а искът уважен. Дължими са и законните лихви върху сумата от 100 000 лв. Платена на две части, считано от датата на плащане. При служебно изчисляване на лихвите върху сумата от 27 600 /двадесет и седем хиляди и шестотин/лв., за периода от 16.08.2019г. до 07.11.2019г. лихвата възлиза на 644 лв., но с оглед диспозитивното начало следва да се уважи в размер на 636.33 /шестотин тридесет и шест, 0.33/лв. Върху сумата от 72400 /седемдесет и две хиляди и четиристотин/лв., за периода от 20.08.2019г. до 07.11.2019г. лихвата възлиза на 1608.89 лв., но с оглед диспозитивното начало в процеса и при липса на изменение на иска, следва да се уважи в размер на 1588.78 /хиляда и петстотин осемдесет и осем, 0.78/лв. Така общо се дължи сумата от 2225.11 /две хиляди двеста двадесет и пет, 0.11/лв., представляваща обезщетение за забава върху главницата от 100 000 лв., за периода считано от 16.08.2019г. до 05.11.2019г. Върху главницата е дължима и законна лихва, считано от датата на депозиране на иска – 08.11.2019г.

На основание чл.78 ал.3 ГПК въззиваемите страни следва да заплатят в полза на жалбоподателя направените пред двете инстанции разноси, съгласно приложения списък по чл.80 ГПК, в размер от 5244.50 лв. пред въззивна инстанция и сумата от 4167 лв. разноси пред първа инстанция. Възражението за прекомерност на хонорара съдът намира за неоснователно предвид материалния интерес и правната сложност.

Воден от горното и на основание чл. 271 от ГПК, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 260215/31.01.2022г., постановено по гр.д.№ 14690/2019г, по описа на СГС, ГО, 4 състав, като вместо това **ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА П. В. А.А, ЕГН ***** със съдебен адрес: гр, София, ул. „Оборище“ № 1.

вх.Б, ет. 2. ап. 3, чрез адв.А. **ДА ЗАПЛАТИ В ПОЛЗА НА** „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД, ЕИК 130155477, със съдебен адрес: гр.София, ул. „Денкоглу“ № 15А, ет. 3, ап. 5, сумата от 50 000 /петдесет хиляди/лв. частичен иск от общо платените 100 000 /сто хиляди/лв., представляваща платена от ищеца, в качеството му на авалист, сума по Запис на заповед от 20.07.2007г. издаден за сумата от общо 648 173.00 /шестотин четирдесет и осем хиляди сто седемдесет и три/евро, с издател „Линеа стар“ ЕООД, в полза на „Сибанк“ ЕАД, авалиран от „АРХИДЕЯ БЪЛГАРИЯ“ ООД, ЕИК 130155477, Г. Г. М. и П. В. А., ведно със сумата от общо 2225.11 /две хиляди двеста двадесет и пет, 0.11/лв., представляваща обезщетение за забава за периода от 16.08.2019г. до 07.11.2019г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от 08.11.2019г. до окончателното ѝ изплащане и направените по делото разноски пред въззивна инстанция в размер на сумата от 5244.50 лв. /пет хиляди двеста четиридесет и четири лева/ и сумата от 4167 лв. /четири хиляди сто шестдесет и седем лева/ направени разноски пред първа инстанция на основание чл.78 ал.1 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____